

Bo Katisa manguela !

Ndenge nini manguela esalaka ?

- Likolo ya manguela, nzoto eko banda ko pesa ba pulusi to pe ba anticorps.
- Ba pulusi wana to pe ba anticorps wana eko zala ko bundisa bitendi ya microbes oyo epesaka bokono na nzoto.
- Eko sala ete nzoto na yo ya bokolongono eko kutana na coronavirus ? Ba anticorps to pe ba pulusi eko batela yo na maladi oyo.

Po nini bazali ko senga batu ba zua manguela ?

- Bokono ya coronavirus ezali somo po na batu bayike na pembeni na bino :
  - Bato oyo bazali na mibu tuku motoba na mitano to pe ko leka.
  - Bato oyo ba belaka ba maladi ya pema, to pe maladi ya motema...
  - Bato oyo bazali ko bela diabete to pe hypertension (maladi ya tension)

Kasi, virus oyo ezali pe somo po na bilenge pe na bato oyo baza na nzoto kolongono.

- Soki 70% (tuku sambo) ya batu na mboka Belgique, ba katisi manguela, bopanzani ya bokono oyo eko lemba. Yango nde ba bengaka immunité ya ngulupa.
- Bomoyi na bino eko zonga na lobangu na limemia.
- Nzoto na bino eko banda ko lengela bino na bokono oyo.
- Kasi bozala ko tosa mikano ti tango batu bayike ba ko zua manguela. Bo batela molayi ya bo kabuani ya metele moko na ndambu (1,5m) pe ko lata ezipeli ya monoko, ko sokola maboko tango inso.

Denge nini ba ko pesa manguela oyo ?

- Ba ko tuba bino tonga mbala mibale na likolo ya liboko.
- Tonga ya mibale, ba ko tuba yango bino na sima ya poso misatu to mine, sima na oyo ya liboso.
- Sima ya tonga ya mibale, boko zela mikolo zomi na mitano. Nde sima ya mikolo wana, manguela eko banda ko batela bino na ndenge esengeli.

To koki ko tia elikya na manguele oyo ?

- Ba tiaka mayele mingi po na ko sala ba manguele. Soki batu ya mayele oyo to bengi ba scientifiques to pe ba experts na maye matali ba kisi ya mokili mobimba ba koki ko sala manguele oyo na tango mukese boye. Ezali po ba tiaki mbongo ebele pe lisusu esengelaki ba sala yango na lombangu.
- Manguele oyo esengaki ba maniola yango malamumu na mbula-matari. Yango wana to koki ko loba ete manguele oyo eza makasi.

Na koki ko banda ko yoka mua mitungisi sima ya ko zua manguele ?

Okoki ko yoka mitungisi oyo :

- Poso ekoki ko koma motane, pasi to pe eko vimba mua mukie na likolo ya liboko.
- Bolembu
- Mutu pasi
- Nzoto mua moto to pe mua fievre.

Ezali likambu ya ko banga te. Okoki kozua paracétamol.

Na ngonga nini na koki ko zua manguele ?

- Sanza ya liboso (Janvier) :
  - Bato ba vandaka to ba oyo ba salaka na ba bisika to pe na ba centres ya ba bosalisi (soins).
  - Bato basalaka na ba lopitalo (monganga, infirmiers , ...)
- Sanza ya mibale (Février) :
  - Bato basalaka po na bosalisi (soins) (minganga ya babota, bateki kisi, to pe lisusu ba pharmaciens,...)
  - Ba etalo ya ba bobikisi to pe soins ya ngulupa. (na eteni ya baye basalisaka ba kizengi, ...) na bato mususu basalaka na ba lopitalo
- Sanza ya misatu (Mars) :
  - Bato ya mibu tuku motoba (65) to pe likolo.
  - Bato ya bokebi likolo ya ba maladi oyo babelaka.
- Sanza ya mine (Avril) :
  - Bato oyo basalaka misala ya tina.
- Ko banda sanza ya motoba (juin) :
  - Moto nionso oyo azali na mibu ko leka zomi na mwambe (18 ans)

Manaka oyo ekoki ko bongwana.

Batu mususu ba koki ko zua manguete oyo te. Neti : batu oyo baza ko bela ba cancer, basi oyo bazali na zemi to pe lisusu batu oyo ba belaka ba allergies ya makasi. Po na ko yeba mingi, bo tuna ba minganga na bino.

Ndenge nini na ko yeba ngonga ya ko katisa manguete po na ngai ?

- Ba ko bengisa bino na zela ya mokanda, texto to pe email.
- Oko mikomisa na nzela ya internet to na nzela ya singa.
- Soki ngonga wana esepelisi yo ? Okoki ko pona ngonga mosusu.
- Soki osali bongo te, Ville to commune eko tuna yo.

Esika nini na koki ko zua manguete ?

Na centre ya manguete

Manguete yango ezali motuya boni ?

Ezali ofele.

Po na koyeba mingi ?

<https://www.laatjevaccineren.be/>

<https://www.info-coronavirus.be/fr/vaccination/>